

De Rapporteur sot am éischten Debat, wéi e vu mir dozou befrot gouf, fir konkret Beispiller ze nennen, wéi d'Regierung da géif Gebrauch maache vun dësem Pouvoir: „Als Beispiller do kéinte Fouilles corporelles och ouni Usaz vun enger Infraktioun oder Fouillé vun Autoen erlaabt ginn.“

Hie sot weider, an ech zitieren en: „An ech sinn der Meinung, dass an normale Situatiounen, wéi dat haut zu Lëtzebuerg ass, dat soll verbuede bleiwen, dass an engem Rechtsstat wéi Lëtzebuerg dat soll verbuede bleiwen. Ech sinn net der Meinung wéi d'ADR, dass déi Fräiheete vun de Leit sollen ageschränkt ginn.“

A genau do huet hien eis als ADR eppes Falsches ënnerstallt! Och mir als ADR, a grad mir als ADR, si géint Aschränkunge vu perséinleche Fräiheeten! Mir waren a mir si just der Meinung, datt mir als Chamber sollen elo a mat Aemooss, hunn ech deemools gesot, e Gesetz huelen, wat déi doten Ausname regelt, wat regelt, wéi, weini an ënner wem sengem Contrôle esou aussergewéinlech Mesurë sollten erlaabt ginn.

Mir sinn a bleiwe géint en Transfer vu legislativem Pouvoir vun dëser Chamber un egal wat fir eng Regierung. Mir waren, sinn a bleiwen awer och fir Gesetzter, déi elo en vigueur triesen an eise Sécherheetskäften erlaben, Terroristen ze bekämpfen, ze enttarnen, onschiedlech ze maachen an hir finanziell Ressourcen dréchenzeleeën, elo, an net wann eppes geschitt ass. Mir brauchen e Gesetz dozou a mir brauchen net eng Verfassungsännerung.

Ech soen Iech Merci.

► **Une voix.**- Très bien!

► **M. Mars Di Bartolomeo, Président.**- Merci och. An de leschte Riedner ass den...

(Interruption)

...Här Marc Baum.

► **M. Marc Baum (déi Lénk).**- Merci, Här President. Et ass gesot ginn: Den 1. Juni, viru véier Méint, hu mer dat heiten an engem éischte Vott gestëmmt. Also, eng iwwergrouss Majoritéit hei an der Chamber huet dat gestëmmt. Deemools sinn d'Argumenter ausgetosch ginn. Ech wäert se och net nach eng kéier widderhuelen, just op zwee Prinzipien zrëckkommen, déi fir eis awer wichteg sinn.

Éischstens menge mer, datt den Ausnamezoustand, ëm deen et awer hei geet, e Friemkierper an der Demokratie ass. Dat heescht, et ass e prinzipiellen Awand, dee mer géint dat heiten hunn. Och wa Garde-fouen agebaut sinn, menge mer, datt hei Méiglechkeete geschafe ginn, datt d'Exekutiv sech selwer eigentlech exorbitant Pouvoire ka ginn, och wa se zäitlech begrenzt sinn, déi awer d'Dier ganz grouss opmaache fir eventuell Deriven.

Zweetens menge mer oder gesi mer d'Utilitéit net a vun där doter Ännerung. Se ass komm opgrond vun deenen terroristeschen Attacken a Frankräich. Mir hunn entre-temps iwwerall an Europa terroristesch Attacken, a mir gesinn, wéi verschide Länner mat deene Situatiounen ëmginn. Mir gesinn, wéi Frankräich domadder ëmgeet, a mir gesinn, wéi Däitschland domadder ëmgeet. An ech hätt mer éischter och fir eis e bësse méi däitsch Besonnenheet an dësem Fall gewünscht wéi franséisch Hysterie.

Merci.

► **M. Mars Di Bartolomeo, Président.**- Merci och dem Här Baum. An den Här Premierminister huet d'Wuert.

Prise de position du Gouvernement

► **M. Xavier Bettel, Premier Ministre, Ministre d'État.**- Merci, Här President. Ech wëll den Ora-teuren a virun allem dem Rapporteur, dem Här Bodry, och Merci soe fir dësen Text. Ech mengen, et ass eng Verbesserung, do si mer eis alleguerten eens, vum Text, deen et scho gëtt. Et ass wichteg, dass mer eng Äntwert hunn op eng Situatioun. An do solle mer och hei zesumme quer duerch d'Bänken alleguerten där Meinung sinn.

Den honorabelen Här Gloden huet eng konkret Fro gestallt iwwert de Moosnamekatalog. Här President, mir kënne beim beschte Wëlle kee Katalog ginn, well mir wëssen net, wat kënnt. Hei ass keng konkret Attack. Et ass keng konkret Definitioun, wéi d'Attack kann ausgesinn. Da kann et och net e konkrete Katalog vu Moosname sinn, dee mer elo géife fixéieren. Mir musse reagiere kënnen. De But vun deem Text ass, fir rapidement reagieren ze kënnen, an op dat, wat kënnt, dann och eben déi appropriéiert Äntwert kënnen ze hunn.

An ech mengen, wat ganz wichteg ass an deem doten Text, Här President, ass, dass au contraire d'Chamber awer och den Acteur principal ass. An dat ass eben dat, wat, ech mengen, och muss ervirgestrach ginn.

Et ass awer och drun ze erënneren, dass d'Verfassung... Hei huet een d'Gefill, wéi wann op eng kéier alles net méi legal wier. D'Verfassung bleift selbstverständlech en règle a bleift och bestoen, an et geet hei drëms, fir Texter, legal Texter, kënne séier als Äntwert ze hunn. An dowéinst awer wierklech Merci fir déi Zoustëmmung.

Hei geet et net drëms, dass d'Regierung méi Pouvoir kritt. Hei geet et drëms, dass de Stat eng richteg Äntwert huet op eng Situation de crise. An ech hoffen, dass mer et ni ze gebrauche kréien!

► **Plusieurs voix.**- Très bien!

► **M. Mars Di Bartolomeo, Président.**- Merci och dem Här Premierminister.

Mir géifen elo zum zweete Vote constitutionnel iwwergoen iwwert den Text, deen am Document parlementaire 6938 steet. Wéi gesot, et ass eng Zweedréttelmajoritéit erfuerdert a keng Procuratioun erlaabt.

Second vote constitutionnel sur l'ensemble de la proposition de révision de la Constitution n°6938

D'Ofstëmmung fänkt un. An ech ginn dervun aus, dass jiddwereen ofgestëmmt huet. Dann ass d'Ofstëmmung elo eriwwer.

An d'Resultat ass: 51-mol jo, a 5-mol neen. Domat ass d'Zweedréttelmajoritéit largement erreecht an d'Proposition de révision ass domat ugeholl.

Ont voté oui: *Mmes Diane Adehm, Sylvie Andrich-Duval, Nancy Arendt, MM. Emile Eicher, Félix Eischen, Léon Gloden, Jean-Marie Halsdorf, Mme Martine Hansen, MM. Aly Kaes, Marc Lies, Paul-Henri Meyers, Mme Octavie Modert, MM. Laurent Mosar, Marcel Oberweis, Gilles Roth, Marco Schank, Marc Spautz, Serge Wilmes, Claude Wiseler, Michel Wolter et Laurent Zeimet;*

MM. Marc Angel, Frank Arndt, Alex Bodry, Mmes Taina Bofferding, Tess Burton, M. Yves Cruchten, Mme Claudia Dall'Agnol, MM. Mars Di Bartolomeo, Georges Engel, Franz Fayot, Claude Haagen, Mme Cécile Hemmen et M. Roger Negri;

MM. André Bauler, Gilles Baum, Mme Simone Beissel, MM. Eugène Berger, Lex Delles, Mme Joëlle Elvinger, MM. Gusty Graas, Max Hahn, Alexander Krieps, Claude Lamberty et Edy Mertens;

MM. Claude Adam, Gérard Anzia, Henri Kox, Mmes Josée Lorsché, Viviane Loschetter et M. Roberto Traversini.

Ont voté non: *MM. Gast Gibéryen, Fernand Kartheiser et Roy Reding;*

MM. Marc Baum et David Wagner.

Ech brauch Iech dann och net déi classesch Fro ze stellen. Merci.

Da géife mer zum nächste Punkt vum Ordre du jour iwwergoen. Dat ass de Projet 7102, deen zum Rattachement vum Centre pour l'égalité de traitement un d'Chamber wäert féieren, a gläichzäiteg iwwert d'Ëmsetzung vun enger EU-Direktiv vun 2014 geet, déi dem CET eng nei Missioun gëtt. An den Här Rapporteur, de Gilles Baum, ass prett fir de Rapport. Här Baum, Dir hutt d'Wuert.

3. 7102 - Projet de loi

1) complétant la transposition de la directive 2014/54/UE du 16 avril 2014 relative à des mesures facilitant l'exercice des droits conférés aux travailleurs dans le contexte de la libre circulation des travailleurs;

2) modifiant le Code du travail;

3) modifiant la loi modifiée du 16 avril 1979 fixant le statut général des fonctionnaires de l'État;

4) modifiant la loi modifiée du 24 décembre 1985 fixant le statut général des fonctionnaires communaux;

5) modifiant la loi modifiée du 28 novembre 2006 portant

1. transposition de la directive 2000/43/CE du Conseil du 29 juin 2000 relative à la mise en œuvre du principe de l'égalité de traitement entre les personnes sans distinction de race ou d'origine ethnique;

2. transposition de la directive 2000/78/CE du Conseil du 27 novembre 2000 portant création d'un cadre général en faveur de l'égalité de traitement en matière d'emploi et de travail;

3. modification du Code du travail et portant introduction dans le Livre II d'un nouveau titre V relatif à l'égalité de traitement en matière d'emploi et de travail;

4. modification des articles 454 et 455 du Code pénal;

5. modification de la loi du 12 septembre 2003 relative aux personnes handicapées

Rapport de la Commission de la Famille et de l'Intégration

► **M. Gilles Baum (DP), rapporteur.**- Merci, Här President. Kolleeginnen a Kolleegen, am Regierungsaccord vun 2013 ass festgehal ginn, datt eng Maison des droits de l'homme geschaaft gëtt, déi d'CCDH - d'Commission consultative des droits de l'homme -, den ORK - den Ombuds-Comité fir d'Rechter vum Kand -, de CET an de Mediateur regroupéiert, an déi un de Pouvoir législatif, also un d'Chamber, rattachéiert ginn.

De Projet de loi 7102 huet als Éischt vun zwee Objektiver, de CET, also de Centre pour l'égalité de traitement, un d'Chamber ze bannen. De CET war bis elo ënnert der Tutelle vum Familjen- an Integrationsministère.

Als kleng Randbemierkung: Ech hu mer soe gelooss, datt den ORK, deen ënnert der Tutelle vum Educationsministère steet, och Objet vun engem Projet de loi ass, deen an noer Zukunft wäert deposéiert ginn, an deemno dann och un d'Chamber rattachéiert wäert ginn, esou wéi dat am Regierungsaccord virgesinn ass. De Mediateur ass jo souwisou un d'Chamber rattachéiert. An d'Commission consultative des droits de l'homme hirersäits huet jo d'Préferenz, fir net un de Pouvoir législatif ugebonnen ze sinn.

Et mécht duerchaus Sënn, datt déi eenzel Organer un d'Chamber rattachéiert ginn, well si op déi eng oder aner Aart a Weis d'Aarbecht vun der Regierung a vun de Verwaltungen observéieren an tëschent dem Pouvoir exécutif an dem Bierger vermëtteln sollen. Et mécht d'Aarbecht vum CET also nëmmen nach méi kredibel an och nach méi onofhängeg vun der Regierung, wann en net méi ënnert der Tutelle vun engem Ministère steet.

Wat elo d'Personal vum CET ubelaangt, huet de Bureau vun der Chamber sech derfir ausgeschat, dass d'Leit, déi am CET schaffen, weiderhin un d'Regierungsverwaltung rattachéiert bleiwen an duerno detachéiert ginn. D'Personal vum CET wäert also net Bestanddeel vun der Chambersadministratioun ginn.

Mir schwätze vun engem aktuelle Budget vun 88.000 Euro am Joer, deen de CET beusprocht. Duerch déi nei Missioun, déi de CET mam Akraafttriede vun dësem Gesetz mat iwwerhëlt, kommen nach eng kéier ronn 67.000 Euro derbäi.

Déi nei Missioun geet zrëck op eng europäesch Direktiv, déi schonn zu engem ganz groussen Deel ëmgesat ginn ass. Et handelt sech ëm d'Direktiv 2014/54 vum 16. Abrëll 2014. Et ass e bëssen eng speziell Situatioun, well Lëtzebuerg effektiv e Groussdeel vun der Disposition aus dëser Direktiv ëmgesat huet, a just deen eenzelnen Artikel gefeelt huet, deen de CET betrëfft. Et geet drëms, datt all Memberstat eng staatlech Struktur beoptraagt, d'Gläichbehandlung vun den europäeschen Aarbechter an hire Familljememberen ze promovéieren, ze analyséieren an ze kontrolléieren.

Hei gëllt et virun allem, derfir ze suergen, datt keng Diskriminatioun opgrond vun der Nationalitéit stattfënn. Lëtzebuerg wäert wéi gesot de CET mat dëser Missioun beoptragen, deen dann och als offiziell Kontaktstell fir all Concernéiert an déi europäesch Partner fungéiere wäert.

Zum Schluss bleift nach ze soen, dass dëse Projet de loi de Kritik vun der Gläichbehandlung onofhängeg vun der Nationalitéit nach an eng Rei aner Gesetzter derbäisetzt. Wat déi eenzel Avisen zu dësem Projet de loi betrëfft, verweisen ech op mäi schrëftleche Rapport.

Ech géif Iech awer bieden, wann Der dermat averstane wäert, hei beim Vott eng mini Erreur matérielle matzebehiewen, wou mer och an der Chamber driwwer geschwat haten. An der Direktiv steet „l'handicap“. Dat hu mer och esou am Rapport iwwerholl. Dat richtegt Wuert ass awer „le handicap“. A wann Der dermat averstane wäert, da géife mer den Text och

herno ofstëmme mat der Notioun „le handicap“.

Ech soen Iech Merci. An ech ginn och elo schonn den Accord vun der DP-Fraktioun.

► **Plusieurs voix.**- Très bien!

► **M. Mars Di Bartolomeo, Président.**- Merci. Déi éischt Riednerin ass d'Madamm Sylvie Andrich-Duval.

Discussion générale

► **Mme Sylvie Andrich-Duval (CSV).**- Dir wäert Iech kaum wonnere, Här President, léif Kolleeginnen a Kolleegen, dass d'CSV voll a ganz hannert der Zilsetzung vun dësem Projet de loi steet. Den Inhalt geet eis souguer deelweis net wäit genuch.

De Rapporteur huet elo just am Detail alles erkläert. Duerfir soen ech him och Merci fir säi mëndlechen a schrëftleche Rapport.

D'CSV begrësst souguer ausdrëcklech, dass elo hei zu Lëtzebuerg keng Persoun méi weinst hirer Nationalitéit därfer diskriminéiert ginn. Dëst Motiv kënnt derbäi bei déi aner Motiver: d'Rass, déi ethnesch Hierkonft, d'Geschlecht, d'Relioun an hir Iwwerzeegungen, den Handicap an den Alter. Dat kënnt do derbäi.

Och d'Bewegungsfräiheet innerhalb vun der EU garantéiert elo schonn de Beschäftegten d'Recht, fir an engem aneren EU-Land ze schaffen. Och hu se Usproch op gläiche Loun a Sozialleeschtungen. Si an hir Famillje kréien elo gehollef, besser a méi kontrolléiert un hir Rechter ze kommen. Dat ass gradesou begrëssenswäert.

Den Zenter fir Gläichbehandlung, de CET, fält a béide Fäll eng Schlësselroll zou. Dir kënnt Iech virstellen, dass de CET och dofir zousätzlech Moyene brauch, Ressourcë brauch. An d'CSV ënnerstëtzt dat jiddefalls.

De CET, dee leescht, zënter dass e geschaaft gouf, eng exzellent Aarbecht. E soll elo un d'Chamber ugeboun ginn. De Rapporteur huet et gesot. E laangjäreg Wonsch vun de Responsabelen. An anere Wieder: En ënnert steet elo net méi der Regierung wéi bis elo. Domat gëtt en ebe méi onofhängeg an och méi visibel. E staarkt, begrëssenswäert Zeechen.

D'Personal vum CET soll allerdéngs jo net un d'Chambersverwaltung ugeboun ginn. Si ginn un d'Regierungsverwaltung ugebonnen an dann detachéiert. Dës Demarche werft awer eng Rei Froen op. D'Institutionskommissioun vun der Chamber huet sech schonn zënter 2012 mat där prinzipieller Fro befaasst: Wéi kann een d'Aarbechte vun deene verschiddenen Organer, déi d'Mënscherechter hei zu Lëtzebuerg féieren an och schützen, besser koordinéieren?

No Entrevuë mat deene Betreffene war och bekanntlech folgend Konklusioun festgehal ginn: Et soll eng Maison des droits de l'homme op enger eenzeger Adress geschaaft ginn. Dat gouf och vun der jëtzege Regierung iwwerholl.

Domat och kuerz d'Zwëschefro un d'Regierung: Weini ass d'Gebai vum Haus vun de Mënscherechter dann elo schlussendlech bezuchsfäerdig? Wéi sti mer do mam Bau?

Do kéime jo net nëmmen den CET, mä och den Ombudscomité fir d'Rechter vum Kand, den ORK, déi konsultativ Mënscherechtskommissioun an d'Ombudspersoun dran. Si hu sech alleguerte gewünscht, un d'Chamber ugebonnen ze ginn. Synergie sollten ënner anerem méiglech sinn um Niveau vum Personal. E gemeinsame Rekrutement, en eenheetleche Statut.

Entre-temps ass awer d'Mënscherechtskommissioun net méi d'accord, un d'Chamber ugebonnen ze ginn. Si hunn en eegene Jurist kritt, dee se net wëllen deelen. Och kéint d'Nominationsprozedur vun hire Membere bei der Chamber problematesch gi fir si. Si wëllt dofir beim Statsministère ugeboun bleiwen.

D'Ausgangsposition ass also net méi déiselwecht. Derbäi kënnt, dass d'Equipp vum Mediateur jo en eegene Statut bei der Chamber huet, grad wéi d'Cour des comptes. Wou ass d'Linn hei? Mat wéi engem Argument huele mer déi eng bei d'Chamber an déi aner net?

An et ass och schued, dass den ORK net och zäitgläich mat eriwvergehol gouf. E Punkt, deen och de Statsrot opgeworf huet. Duerfir wollt ech vun der Regierung wëssen, weini deen ugekënnegte Projet de loi dann elo deposéiert gëtt. An dat zemools, wou d'Mandater vun dem ORK elo Enn des Joers wäerten auslafen, an dat dann ënnert deem ale Gesetz.

Kënnt Dir novollzéien, Här President, Dir Damen an Dir Hären, dass verschidden Organer mat verschiddene Patrone bei där enger an därselwechter Institutioun - d'Chamber an dë-

sem Fall - Sënn maachen? Wien ass hei den hierarcheschen, wien ass hei den administrative Chef? An den Ae vun der CSV: keng glécklech juristesche Situatioun. An elo ze argumentéieren: „Et sinn der jo nëmmen zwee“, hält och d’Strooss net. Dat muss an eisen Ae gekläert ginn, an zwar ier déi nächst Organisatioun, dat heescht den ORK, un d’Chamber ugebonne gëtt.

Här President, beim feelende Rescht vun der EU-Direktiv 2014/54 zur Bewegungsfreiheet vun de Beschäftigten innerhalb vun der EU, déi mer jo elo ëmsetzen, ass et leider scho 5 op 12! D’Direktiv hätt scho missen den 21. Mee 2016 ëmgesat sinn. Loosse mer et soen: Den Aarbechtsminister huet den Dossier ganz einfach verschlof, an dofir huet Bréissel hei ugesicht!

Dësen Drock erkläert och méiglecherweis, firwat d’Regierung am initiale Gesetzestext Wesentlechens vergiess hat. D’CSV huet, an duerno och d’Statsbeamtekummer, recht behalen. D’Nationalitéit war vergiess ginn, als Diskriminatiounsmotiv am Stats- a Gemeindebeamtestatut festzeschreiwen. Dat ass dunno nogeholl ginn duerch Amendement. Am Code du travail eleng geet et effektiv net duer.

D’CSV hat och verschidden Doleancë vum CET opgegraff.

Éischtens, d’Méiglechkeet fir de CET, viru Gericht ze kloer fir d’Affer vun Diskriminatiounen. Dëst werft awer och vill Froen op. De CET, deem huet nämlech keng juristesche Personalitéit, wann e bis un d’Chamber ugebonnen ass. A fir d’CSV drängt sech op deem Gebitt eng déif gräifend Analys op, och am Kontext vun deenen aneren Organisatiounen, déi fir d’Menscherechter zoustänneg sinn.

Zweetens, e rasonablen Delai aféieren, bannent deem dem CET seng Informatiouns- an Dokumentatiounsufroe musse beäntwert ginn. D’Regierung wëllt awer d’Gesetz op deem dote Punkt net änneren. Ass an d’Press goe vum CET senger Säit bei schwaarze Schof, esou wéi dat suggeréiert gouf an der Kommissioun, wierklech eng effikass Sanktioun? Et sief dohigestallt.

Drëtt Uleies, an domat soen ech och dem Rapporteur Merci, dass en déi gutt Nouvelle do annoncéiert huet, dass dat hei nach mat ugepasst gouf, déi redaktionell Ännerung, fir déi mer eis staark gemaach haten, fir „l’handicap“ als „le handicap“ festzeschreiwen, well enger-säits ass et emol éischtens richteg Franséisch. An zweetens ass déi Formulatioun och duerch dee ganzen UNO-Konventionstext vun de Rechter vun de behënnerte Persounen erëmze-fannen. An och hat d’Regierung eigentlech an der Kommissioun hiren Accord ginn. An d’Familienkommissioun hat et festgehalen. An dofir begreisse mer natierlech, dass deen Oubli do nogeholl gouf.

Da véiert a lescht opgegraffene Doleance vum CET a vum Conseil supérieur vun de behënnerte Persounen: Eng Derogatioun ofschwäche vum Antidiskriminierungsgesetz vum 28. November 2006. Am Moment däerfe beim Zougang zu Assurancekontrakter par rapport zu Persounen mat engem Handicap an dem Alter Ausname gemaach ginn. Déi Ausnamen, déi mussen awer objektiv an ugemiesse gerechtfertegt sinn. Dat ass och konform zur Antidiskriminationsdirektiv 2000/43, mä Lëtzebuerg huet entre-temps, méi genee 2011, jo d’UNO-Konvention vun de Rechter vun de behënnerte Persounen ratifizéiert.

An elo stellt sech d’Fro: Ass d’Gesetz vum 28. November 2006 nach konform mat der UNO-Konvention? Et geet nämlech méi speziell ëm den Artikel 25, Punkt e), deem d’Diskriminatioun am Assuranceberäich verbitt. Déi behënnert Persoun muss gerecht an ugemiesse Konditiounen am Assuranceberäich kréien. Däitschland huet zum Beispill säi Gesetz nogebessert: a) fir dass d’Assuranceprimmen net willkürlech kënnen fixéiert ginn, a b), fir dass se net einfach bei all behënnert Persoun kënten applizéiert ginn, egal wéi schwéier déi Behënnereung ass.

An doriwwer eras ass d’EU-Kommissioun amgaang, d’Gläichbehandlungsdirektiv ze iwwerschaffen. Do soll ënner anerem eng Ausnameregulierung präziséiert ginn, déi eng ënnerschiddlech Behandlung opgrond vun engem Handicap, besonnesch dem Gesondheitszoustand, erméiglecht.

An dowéinst, Dir Dammen an Dir Hären, huet d’CSV en Amendement agereecht gehat, dee präziséiert, dass den Assurance-risiko muss baséieren, éischtens, op aktuarielle Prinzipien, zweetens, op pertinenten an zuverlässige statisteschen Donnéeën oder op pertinenten an zuverlässige medezinnesche Kenntniss. Dat bei Ausname souwuel beim Alter wéi och beim Handicap.

D’Assurancegesellschaften missten och an deene Fäll Motiver liwweren, firwat se déi Differenzen applizéiert hunn, engersäits de Clienten an

anersäits awer och de Gerichtsinstanzen oder deenen Instanzen, déi mat de Plainté beoptragt sinn oder chargéiert sinn.

Schued, dass deesen Amendement Affer ginn ass vum Zäitdrock, ënnert deem da Lëtzebuerg hei steet wéinst der Direktiv „libre circulation“. Well och prinzipiell war d’Regierung nämlech net géint den CSV-Amendement. An et ass am Fong schued, wéi gesot, dass dat deem Drock do elo zum Affer gefall ass.

Eis behënnert an eeler Matbieger bedauern dat sécherlech gradesou vill wéi mir als CSV, well et wier quasi an engems gaangen, vu dass mer souwisou um Gesetzestext hei geännert hunn.

Dir verstitt, Här President, léif Kollegeinnen a Kollegen, dass d’CSV-Fraktioun dofir och dem Gesetzesprojet net ganz kann zoustëmmen. Duerfir wäerte mer eis beim Vott enthalten.

Merci.

► **Une voix.** - Très bien!

► **M. Mars Di Bartolomeo, Président.** - Merci och. An déi nächst Riednerin ass d’Madamm Taina Bofferding.

► **Mme Taina Bofferding (LSAP).** - Här President, Dir Dammen an Dir Hären, et ass net selbstverständlech, dass Mënschen an enger Gesellschaft harmonesch a gerecht mateneen ëmginn. Eise Rechtsstat hält awer Benodeelegungen ausdrécklech net hin. Schutz virun Diskriminierung ass e Mëscherecht fir jiddwereen.

Am Kampf géint d’Diskriminierung leescht den Zentrum fir Gläichbehandlung eng ganz wichteg a wäertvoll Aarbecht. An et ass wichteg, dass mir als Legislatuer dem CET déi néideg Moyenen dofir ginn. Och wa mer mam neie Gesetz wichteg Ännerunge virhuelen, déi de Rapporteur jo och virdrunner schonn erkläert huet, an deem ech dann och hei nach wéll Merci soe fir seng zwee Rapporten, esou stellt sech awer d’Fro, ob den CET déi Unerkennung kritt, déi en eigentlech verdéngt hätt, an och entsprechend Moyenen, fir seng Aarbecht seriö kënnen ze maachen.

Elo, wou mer d’EU-Direktiv ëmsetzen, déi jo souwisou Changementer mat sech bréngt, wär et och eng gutt Geleeënheet gewiescht, fir nach weider Ännerunge beim CET virzehuelen. Leider, dat hu mer jo schonn erkläert kritt, sti mer ënner Zäitdrock, well mer dréngend déi bestoend EU-Direktiv an nationaalt Recht mussen ëmsetzen.

Dat ass eng Erklärung, déi allicht. Trotzdem wéll ech betounen, dass et äusserst schued ass, dass mir eis net déi néideg Zäit huelen, fir méi ausgiebig iwwert de Schutz an d’Bekämpfung vun Diskriminierung ze diskutéieren. Amplaz elo vun der Geleeënheet ze profitéieren an d’Schwächte vum Gesetz vum 2006 nozebesseren, maache mer haut just e Minimum.

Ee Punkt, deen der LSAP awer wichteg ass, deen och elo agefouert gëtt, ass den Délai de réponse. Den Zentrum selwer schreift a sengem Avis, dass en Délai de réponse, dee si këinten imposéieren, hinne géif hëllefen, hir Mission méi effikass ze erleeden. Dem CET säin Afloss ass geréng. En huet nämlech am Moment keen Drockmëttel, fir entweder eng Entrevue accordéiert ze kréien oder déi néideg In-fouen an Dokumenter, déi e brauch.

Dat bréngt mat sech, dass si munchmol guer keng Äntwert kréien oder ganz spéit. An do geet leider och de Stat net mam gudden Beispill vir. Verschidde Ministère brauchen heiansdo sechs bis siwe Méint, fir iwwerhaupt ze äntwerten. Dat ass net seriö. A wa mer als Chamber dem CET déi néideg politesch Unerkennung wëlle ginn, dann ass esou en Délai de réponse méi wéi noutwendeg. An dofir si mir als Sozialiste frou, dass dese Punkt konnt duerch-gesat ginn.

En anere Punkt am Kader vun der Diskriminierungsbekämpfung, dee regelméisseg opkënn, ass den Droit d’ester en justice. Ech weess, dass sech hei déi politesch Geeschter scheeden. Och mam neie Gesetz däerf de CET net viru Gericht kloen. Den Zenter fir Gläichbehandlung selwer schreift Rapporten iwwer Diskriminierungsmotiver hei am Land, schafft Sensibilisierungsmaterial dozou aus an informéiert Affer vun Diskriminatiounen iwwer hir Rechter. Mä de CET selwer kann net op d’Gericht goen, fir géint Diskriminatioun ze kloen.

Dofir muss ee sech hei d’Fro gefale loossen, ob et wierklech politesch gewollt ass, dass Diskriminierung méi systematesch verfolgegt kënn ginn. Wa mer dat wierklech wëllen, da komme mer an Zukunft net derlaanscht, dem Zenter rechtlech Mëttelen zur Verfügung ze stellen. Dese Punkt gouf och méi wéi eng Kéier vun internationale Gremien ugeschwat a gefuerdert, wéi zum Beispill dem ECRI, der europäescher Kommissioun géint Rassismus an Intoleranz.

An hirem leschte Rapport vum fënnefte Cycle vum Monitoring, deen den 28. Februar dëst

Joer publizéiert gouf, heescht et, dass den ECRI de Lëtzebuergeschen Autoritéite recommandéiert, zum Beispill dem CET en „Droit d’être saisi de plaintes“ ze attribuieren, dem CET a Mediateur néideg Pouvoiren ze ginn, fir effikass Enquêtes ze erstellen, hinnen den „Droit d’agir en justice“ ze ginn an och d’Recht, an de judiciairen an administrative Prozeduren ze intervenieren.

Domadder géif een allen Affer vun Diskriminatioun eng Méiglechkeet ginn, fir zu hirem Recht ze kommen. De CET kéint duerch Gerichtsuerteeler besser op Diskriminatiounen hiweisen, an entsprechend Gerichtsuerteeler kéinten och eng ofschreckend Wierkung hunn.

Oft awer fäerte jo bekanntlech Affer vun Diskriminatiounen, op d’Gericht ze goen, och wéinst dem Käschtepunkt. Dofir: Wa mer wëllen, dass de CET d’Roll vum Gardien vun de Mëscherechter soll iwwerhuelen, stellt sech d’Fro, firwat mer him des Méiglechkeet verweigere. Dobäi brauche si genuch Mëttelen, fir hir Kontrollfunktoun voll ausüben ze kënnen.

Kollegeinnen a Kollegen, weider gouf och d’Chance net genotzt, fir ze kucken, ob et net opportoun wär, fir weider Kritäre fir Diskriminierungen an d’Gesetz ze schreiwen. Mir hatten als Sozialiste schonns méi wéi eng Kéier des Iwwerleeung opgeworf a gefrot, wéi et hei am Land zum Beispill mat der sozialer Diskriminierung ausgesäit. Leider gouf dat vun deenen anere Parteien net opgegraff. An aus Zäitgrënn ass dat anscheinend och kee Sujet.

Komplett aus der Loft gegraff ass déi Iddi awer net, dat wéll ech och emol eng Kéier kloerstellen. A Frankräich gesäit d’Gesetz, am Géigesaz zu Lëtzebuerg, 21 Diskriminierungskritäre vir. An d’lescht Joer huet d’Assemblée nationale per Gesetz d’Diskriminatioun „à raison de la précarité sociale“ opgeholl. Des Form vun Diskriminierung äussert sech zum Beispill do-duerch, dass sozial defavoriséiert Persounen, obwuel se solvabel sinn, d’Locatioun vu Wunnengen refuséiert kréien, oder dass verschidde Leit opgrond vun hirem Adress kee Prêt op enger Bank kréien. An dofir hu mir als Sozialisten d’Fro opgeworf, ob des sozial Diskriminierung net och misst unerkannt a vum CET observéiert a verfolgegt ginn.

Dann ass nach e leschte Punkt, deen ech wéll mat hei an d’Diskussioun bréngen: d’Formuléierung vum Changement de sexe. Dëst gouf am Kader vum Projet de loi 6792 kuerz ugeschnidden, Dir erënnert lech vläicht drun, d’lescht Joer, wou mer verschidden Direktiven, ënner anerem am Beräich Égalité des chances, Égalité de traitement zwëschent Fra a Mann am Travail ëmgesat respektiv ugepasst hunn.

Do hat de CET selwer a sengem Avis drop higewisen, dass d’Formuléierung vum Changement de sexe net gutt gewielt an ze vill restriktiv wär. Eng Geschlechtsëmwandlung géif e medezinneschen Agrëff oder eng Hormontherapie viraussetzen, an et wär deemno net kloer, ob Transpersounen an Intersexueller och domadder gemengt sinn, déi sech net engem Agrëff ënnerzunn hunn.

De CET proposéiert Terminologijé wéi „Identité de genre“ oder „Expression de genre“, fir ebe méi global ze definieren, fir och domadder praktesch jiddweree kënnen ze couvréieren. Weider argumentéiert den Zentrum, dass d’Geschlechtsëmwandlung de Kierper zwar vun enger Persoun verännert, mä awer net hiert Geschlecht. De Kierper géif eigentlech nëmmen dem Geschlecht ugeglach ginn. A mengem mëndleche Rapport zum Projet de loi 6792 hat ech gesot, dass déi Iwwerleeunge vum Zentrum net falsch wären, allerdéngs sollen déi an engem anere Kontext diskutéiert ginn.

An an der Aarbechtskommissioun hate mer festgehalen, dass d’Problematik ëm d’Identité sexuelle am beschte soll an engem internationale Kader diskutéiert a geléist ginn. Dofir meng Fro: Wéi geet et elo weider? Vu dass jo bekanntlech keng Zäit war, fir dese Punkt elo unzuegoen, géif ech gäre vun der Regierung wëssen, wou a wéi si dëst da wëllt diskutéieren a klären.

Nun, Här President, dëst zu de Remarquen, déi eis Sozialiste wichteg sinn, a Punkten, déi fir eis nach net vum Dësch sinn. Et ass schued, dass se net an deem Kader konnte gekläert ginn. Wann en Dossier op ass, soll ee vun der Geleeënheet profitéieren, fir direkt alles ze klären, ze diskutéieren, a virun allem evitéieren, sech herno vun der Zäit iwwerrennen ze loossen.

Dëst gesot, ginn ech natierlech den Accord vun der sozialistescher Fraktioun.

► **Plusieurs voix.** - Très bien!

► **M. Mars Di Bartolomeo, Président.** - Merci och der Madamm Bofferding. An den nächste Riedner ass den Här Roberto Traversini.

► **M. Roberto Traversini (déi gréng).** - Merci, Här President. Et ass, mengen ech, alles gesot.

A mir ginn den Accord vun der grénger Fraktioun.

► **M. Mars Di Bartolomeo, Président.** - Dat ware kuerz 16 Minutten, déi ech hei stoen hat.

(Hilarité)

Den nächste Riedner ass den Här Fernand Kartheiser.

► **M. Fernand Kartheiser (ADR).** - Här President, Dir Dammen an Dir Hären, ech mengen, ech wëll am Ufank direkt zwee Mercie lassginn: deen een un den Här Baum fir dee flotte Rapport, deen en eis hei presentéiert huet, an deen aneren un de CET, an zwar speziell fir d’Aarbecht vum Centre pour l’égalité de traitement, wat elo deen Engagement ugeet fir déi Leit, déi mat de Folge vun enger Behënnereung mussen eens ginn an hirem Liewen. An ech mengen, deen Engagement, dee se do weisen, dee verdéngt wierklech eis Ënnerstützung.

Dat Gesetz, wat haut awer zur Diskussioun steet, dat interpelléiert a verschiddener Hisiicht.

Déi éischt Proposition ass, dass de CET soll hei un d’Chamber rattachéiert ginn. Domadder kënn mer liewen. An et ass vläicht awer dann och d’Geleeënheet, wéi jo och anerer et scho gesot hunn, fir ze rappéléieren, dass mer e bëssen eng Poliferatioun vu Mëscherechtsorganen hei am Land hunn, an dass ee muss och kucken, net nëmme fir eng Kolocatioun, mä ob et net och Kompetenze gëtt, déi sech iwwerschniden, ob een net Verschiddenes kann zesummeleeren a rationaliséieren, fir och déi Organisatiounen méi effikass ze maachen.

Eng zweet Bemierkung ass och, dass een net dervun ausgoe kann, dass, wann en Avis vun enger Mëscherechtsorganisatioun kënn, dass en domadder automatesch gutt ass. Et muss een och déi Avis kënn kritesch kucken. Et muss ee se kënnen hannerfroen. An ech mengen, dat gëllt och fir de Centre pour l’égalité de traitement. Well wa mer eis emol ukucken, wéi eng Fuerderungen aus deem Organ erauskommen, wat elo eiser Chamber rattachéiert gëtt, do kann ee sech awer dacks wonnere.

Déi éischt ass déi Fuerderung, fir kënn virun d’Justiz ze goen: ester en justice. Do muss een awer eng Rei Bemierkunge maachen. Éischtens gëtt de CET elo en Organ vun der Chamber. An et muss ee sech wierklech froen, ob et d’Aufgab vun engem Organ vun der Chamber ass, virun d’Justiz ze goen. Och stelle sech elo an där neier Organisatioun d’Fro vu Gewaltentrennung.

Déi zweet Observatioun ass, dass et eigentlech d’Erfahrung ass, dass déi Organisatiounen, och vill ONGen, déi fir anerer bei der Justiz kloen, dacks eegen Interessen, eege politesch Agendae wëllen no vir bréngen, méi eigentlech, wéi dat Uleies vun deem vertrieben, fir dee se op d’Justiz ginn. An et ass och, fir dat ze verhënnere, wou ee muss ganz virsiichteg sinn, fir esou enger Organisatioun oder engem Centre oder iergendengem esou ee Recht ze ginn, well d’Erfahrung éischer weist, dass se hir eege politesch Agendae verfolgegen.

An dat Drëtt ass: Mir hunn e funktionnéierende Rechtssystem, wou eigentlech jiddweree kann op d’Justiz zougräifen a wou och de System vun der Assistance judiciaire garantéiert, dass jo u sech jiddweree kann zu sengem Recht kommen.

Eng lescht Bemierkung, wat d’Justiz ugeet. Mir hunn do eng Proliferatioun u Prozesser a leschter Zäit vu politescher oder semipolitescher Natur a verschiddene Beräicher. Dat alles féiert zu dem Banne vu grouse Ressourcen an eise Apparail judiciaire an der Police.

Et muss ee sech jo och iwwerleeen: Wou fänkt de Punkt un, wou mer d’Justiz iwwerlaaschte mat Saachen, déi u sech kënn politesch geregelt ginn? D’Justiz ass net do, fir Deficiencë vun der Politik ëmmer opzefänken.

Dat Zweet ass déi Saach vun den onofhängegen Enquêtes. Dat Recht gëtt hei ausgeweit an deem Gesetz. An do wëlle mer warne virun der Zort vun Enquêtes, déi do kënnen a Fro kommen, a speziell virum Testing. Den Testing, ech weess net, ob jiddwereen dermat familiariséiert ass, wat dat ass, dass ass u sech, ënner enger Scheinidentitéit dacks, eng Infiltratioun vun enger Organisatioun, vun engem Commerce ze maachen, oder ënner enger Scheinidentitéit oder mat enger erfonntener Geschicht, um Logementsmaart, am Aarbechtsmaart virzesprechen, fir eigentlech Preuveen ze sammeln oder fir eng Diskriminatioun ze etabléieren.

De Problem dobäi ass, datt dat eng onéierlech Manéier ass, fir virzegoen, déi och d'Qualitéit vun där Preuve, déi een op déi Manéier ka kréien, awer a Fro stellt. Et ass jo u sech eng onéierlech Preuve. Et ass eng Provocation à commettre un délit u sech. Et ass eng Preuve, déi net loyal ass an déi eigentlech dann och net d'äerft virun engem Geriicht consideréiert ginn, well den Testing ass eng Irreführung vu Leit ënner falschem Virwand, fir kënnen eng Preuve ze konstruieren.

Mir si jo d'accord, datt de CET kann Enquête maachen, mä déi Enquête mussen éierlech sinn, a si d'äerfen net op esou Methoden zrëckgräfen. An ech soen dat hei, well den CET selwer 2013 den Testing, also eng onéierlech Method, als en utilitéit Instrument duergestallt huet: «un instrument utile, un moyen d'obtenir justice». Ma grad dat ass et net.

Eng drëtt Bemierkung ass, datt heiansdo déi Positionen, déi vum CET vertruede sinn, an der Zukunft en Organ vun der Chamber, heiansdo zimlech wäit un engem politesche Bord stinn, an zimlech an deem Sënn och extremisteschen an hirer Dimension sinn. Dozou gehéiert selbstverständlech och déi Iddi, fir Table-ronden ze organisieren, ob Kanner hautzudaags, wéi et op der Uni gemaach ginn ass, iwwerhaupt nach Eltere brauchen: «Les enfants ont-ils encore besoin de mères ou de pères?»

Et gehéiert déi Fuerderung derzou, d'„Rass“ ofzeschaffen. A Frankräich ass dat gemaach ginn. Mä wat gewanne mer doduerch, wa mer den Term „Rass“ ofschafen? Hu mer dann doduerch de Rassismus aus der Welt geschaaft?

Ech mengen, et muss ee sech dann och emol froen, wa mer just nëmmen nach all als Ethnie bezechent ginn, wéi eng Konsequenzen dat dann hätt. An och wann ee politesch esou mécht, als géif et keng Rasse ginn - dat ass eng Diskussioun, déi ee ka féieren an där mir eis net verschléissen -, mä et gëtt Beräicher, zum Beispill an der Recherche médicale, wou dat absolut seng Begrënnung huet. Also, och do muss een oppassen, wat ee seet a wat ee mécht.

An da mat der sexueller Orientéierung. D'sexuell Orientéierung, dat ass kee kloer definéierte Begrëff. Et ass allgemeng ugeholl hei, datt dat haut - wat weess ech? - homosexuell, heterosexuell, bisexuell, transsexuell, intersexuell ass. Déi amerikanesch psychologesch Gesellschaft, déi huet am Abléck 28 sexuell Orientéierungen.

Gi mer dann elo hin a mir soen: Keng vun deenen, egal wéi se ass, solle mer diskriminieren? A wéi enger Hisiicht wëlle mer dat reell a Gesetzestext applizéieren? An zu deene sexuellen Orientéierungen, déi do opgezielt sinn, do gehéieren och Saache wéi de Voyeurismus.

Ech mengen, wa mer Terme gebrauchen, déi juristeschen net kloer delimitéiert sinn, déi keng Rechtskategorie an engem Penalrecht kënnen duerstellen, da mussen mir als Legislatuer oppassen, datt mer net Saachen an d'Welt setzen, déi herno kënnen à tort et à travers gebraucht ginn, fir Diskriminatiounen ze konstruieren.

An do sinn ech beim nächsten Thema: d'Notion vun der Diskriminierung. Eng Diskriminierung, hei gëtt ëmmer esou gemaach, als wär dat automatesch eppes Negatives. Een, deen diskriminéiert ass, dat ass eng negativ Behandlung. Dat ass et awer net! Eng Diskriminatioun heescht u sech: eng Aneschtbehandlung. Et differenziéiert een.

An net all Differenzierung ass illegitim. Net all Differenzierung ass falsch a priori. An dat gëllt besonnesch och fir d'Differenzierung vun der Nationalitéit. Well bis elo hu mer an deem ganzen Diskriminierungsapparat eigentlech nëmmen zwou Kategorie vun Diskriminierungsursachen. Déi eng sinn déi, déi un d'Persoun gebonne sinn, biologesch, kierperlech Ursachen: den Alter, d'Geschlecht, d'Behënnerung. Dat si Saachen, wou e Mensch net wéinst senger biologescher Beschaffenheet, dat, wat e biologesch ausmécht, d'äerft géintwärt aneren an enger negativer Form behandelt ginn. Dat ass méi wéi richtig.

Deen zweete Grond, wat d'Diskriminierung ugeet, géif ech zesummefaassen ënnert dem Feld, ënnert der Iddi vun der Meenungsfräiheet: seng politesch Iwwerzeegungen, seng Relioun. Och dofir d'äerft een net negativ behandelt ginn, an deem Sënn net diskriminéiert, negativ behandelt ginn.

Elo féiere mer eppes aneres an: d'Nationalitéit als Diskriminierungsgrond. Mä en EU-Bierger, deen hei schafft, deen huet souwiesou d'Méiglechkeet, am Kader vu senger ganz normale

Rechter a senger Bewegungsfräiheet, der Liberté de circulation (veuillez lire: libre Circulation), op d'Gerichter zrëckzegräfen, wann e sech do benodeelegt fillt.

Ass et eng Diskriminierung am Sënn vun enger Negativbehandlung? Ma mir musse wëssen, datt d'Nationalitéit eng ganz legitim - eng ganz legitim! - Ursach ass, fir zwësche Leit ze differenzieren. Mir schwätzen hei net vu Meenungsfräiheet. D'Nationalitéit ass eng juristesche Kategorie, déi e Stat engem gëtt oder ewechhëlt ënner bestëmmte Konditiounen an un déi legal Konditiounen gebonne sinn, déi mat där Nationalitéit verbundene sinn, déi aus der Legislatioun vun engem frieme Stat kommen, och vun eisem eegene Stat, a per se also eng normal Differenzierung, och an eiser Legislatioun, bedéngen. Dat ass eng normal Saach.

Ass et dofir en Diskriminierungsgrond? Oppe Fro! Ech wëll hei just warnen och virun enger méiglecher Entwécklung. Wien d'Nationalitéit an engem Sënn vun Negativbehandlung als Diskriminatioun duerstellt, dee mécht do och e Wee op. An ech verweisen hei op den Avis vun der ASTI zu deem Gesetz. D'ASTI kritiséiert zum Beispill den Artikel 10 vun der Verfassung «Les Luxembourgeois sont égaux devant la loi», a seet: „Dat ass eng Diskriminatioun.“

Déi nei Verfassung, déi mir kritiséieren als ADR, mä och déi nei Verfassung an hirem Artikel 16, dee projetéiert ass, seet och: „D'Lëtzebuerger si gläich virun dem Gesetz.“ D'ASTI wëllt dat net. D'Nationalitéit wier hei en Diskriminierungsgrond. A mir kommen dann an eng politesch Debatt eran. An ech si gespaant, fir ze gesinn, wat de Centre pour l'égalité de traitement dann zu där Saach ze soen huet an ob e sech dann elo dozou beruff fillt, och dozou Stellung ze huelen.

Fir eis als ADR sinn hei Saachen an deem Gesetz, déi mer begrëssen. Jo, mir sinn d'accord: Den CET soll der Chamber rattachéiert ginn. Mir sinn awer net, soe mer emol, „naiv“ an där Fro vun deenen Enquêtes, déi den CET wëllt menéieren. Mir soe kloer, den Testing d'äerft do net derbäi sinn.

A mir soen: D'Nationalitéit kann e legitimen Differenzierungsgrond sinn, eng Discrimination légitime dans le sens propre du terme discrimination. An och dowéinst verweise mer op dat allgemengt d'Aarbechtsrecht, wat d'EU-Bierger hei hunn an op dat se kënnen zrëckgräfen am Kader vun der libre Circulation an der Europäescher Unioun.

Aus all deene Grënn géife mir mat deem Gesetz virsiichteg ëmgoen. Mir droen et net mat a

mir wäerten op jidde Fall an Zukunft ganz genau d'Aktivitéiten och vum CET, elo Organ vun der Lëtzebuerger Chamber, verfollegen a kucken, ob dat konform ass mat eiser Legislatioun a mat eisen Iwwerzeegungen.

Ech soen lech Merci.

► **M. Roy Reding** (ADR).- Très bien!

► **M. Mars Di Bartolomeo**, *Président*.- Merci och. D'Wuert huet elo d'Regierung, d'Madamm Familljeministesche.

Prise de position du Gouvernement

► **Mme Corinne Cahen**, *Ministre de la Famille et de l'Intégration*.- Merci, Här President. Villmools Merci fir d'Éischt emol dem Rapporteur Gilles Baum fir säi mëndlechen a schrëftlechen Rapport. Merci och de Memberen aus der Familljekommissioun fir déi ganz gutt Zesummenaarbecht. An dann och e grouse Merci natierlech un d'Beamten aus dem Familljen- an dem Aarbechtsministère, déi un deem Text geschafft hunn.

Ech mengen, et ass vill gesot ginn, et sinn e puer Froe gestallt ginn. Wéi gesot, et sinn zwee Objektiv, déi mer elo hei mat deem Projet de loi 7102 vum Centre pour l'égalité de traitement hunn, zum engen de Rattachement vum CET un d'Chamber an zum aneren natierlech d'vollständeg Ëmsetzung vun der Direktiv 2014/54, déi am Kontext vun der libre Circulation des travailleurs geholl ginn ass.

De Rattachement vum CET un d'Chamber steet am Regierungsprogramm. Dir hutt och gefrot no der Maison des droits de l'homme, wéini den ORK soll kommen. Ech hunn dat nogefrot. An dee Projet soll elo an den nächste Wochen an de Regierungsrat kommen, soudass deen dann och geschwé kann deposéiert ginn.

Et waren e puer Froe gestallt ginn, ech wëll och eng Kéier dorobber agoen, zum Beispill, firwat de Projet de loi keen Droit d'ester en justice fir de CET virgesäit. Deen Droit d'ester en justice stellt effektiv eng Revendicatioun vum CET duer, déi och schonn eben an der Vergaangenheet gemaach ginn ass. Och aner Gremien, wéi de Conseil supérieur des personnes handicapées zum Beispill, preconiséieren esou e Recht fir de CET.

Mä esou e Recht ass awer mat enger ganzer Rei vu juristesche Froen verbonden: Fir d'Éischt ass de CET un d'Chamber rattachéiert an en huet keng eegestänneg Personnalité juridique. Dat ass am Prinzip d'Viraussetzung, fir dass ee kann en justice eben agéieren. Dat géif awer da beinhalten, dass een dem CET eng ganz aner Form juridique géif ginn, mat alle Konsequenzen, déi dann do drunhänken.

An zweetens ass dat net wierklech d'Missioun, déi d'Direktiv fir déi Organisme virgesäit, déi déi Roll hunn, déi de CET och elo assuméiert. De CET ass am Fong éischter en Organ, wat deene leséierte Persounen soll hëllefen, hinnen eng Hëllefstellung soll bidden, sech awer net an der Plaz vun deene Persounen an enger Action en justice soll engagéieren. Am Allgemenge sinn d'Missiounen vum CET éischter fir ze vermëttelen oder konsultativer Natur.

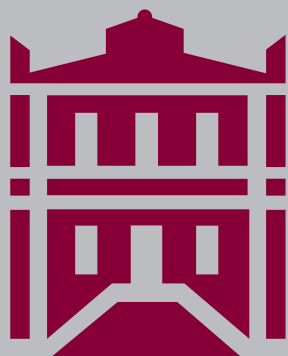
Dann e Wuert zum Assurancërisiko, et war ugeschwat ginn. D'Gesetz vun 2006 iwwert d'Égalité de traitement applizéiert sech och un d'Fourniture des biens et des services vum Artikel 2. Dat Gesetz gesäit zënter 2008 eng Derogatioun zu der Égalité de traitement bei Assurancekontrakten vir, wou et erlaabt ass, fir den Alter oder den Handicap en compte ze huelen, wann déi Derogatioun „objectivement“ an „raisonnablement“ justifiéiert ass. Et ass ze relevéieren, dass den Droit communautaire esou eng Derogatioun erlaabt, wann déi Konditiounen dann och erfüllt sinn. Vu dass d'Menschenrechtskonventioun eng äänlech Dispositioun virgesäit, mengen ech net, dass et do e Widersproch gëtt.

D'Madamm Andrich huet et gesot, si haten en Amendement virgeluecht, fir déi Konditiounen, an deenen een d'äerft déi Derogatioun maachen, nach weider ze präzisieren. Mir opposéieren eis vum Prinzip hier esou enger Präzisioun iwwerhaupt net. Mir hunn awer an der Chamberskommissioun drop higewisen, dass esou eng Dispositioun riskéiert, nei Diskussiounen opzeweeren, beim Statsrot notament a bei de Berufskummenen. A mir hunn et e puer mol héieren de Mëtten: Mir hunn eng extrem Urgence hei an dofir huet d'Kommissioun deen Amendement, deen nach zousätzlech Analyse gefuerdert hätt, eben dee Moment net gestëmmt.

Dann, firwat ass net vun der Geleeënheet profitéiert ginn, fir aner Diskriminierungsmotiver an den Text vum Gesetz vun 2006 ze setzen, wéi zum Beispill de Changement de sexe, hu mer héieren?

Am Code pénal, wëll ech just eng Kéier hei soen, do stinn eng ganz Rei Infractionen, wéi de Viol, de sexuellen Iwwergrëff an esou weider. An de Code pénal, dee seet schonn, wie wéini wéi muss gestrooft ginn. Dat heescht, et ass net, wéi wa mer dat elo hei géifen opmaache fir allméiglech Saachen.

Den Objectif vum Projet de loi war deen, wéi gesot, fir d'Direktiv 2014/54 ëmzesetzen, déi de Motif vun der Nationalitéit viséiert. Et war an deem Kontext net virgesinn, fir aner Diskri-

Suivez la
Chambre des Députés
sur Facebook,
Twitter et
Instagram

minatiounsmotiver an de Projet mat eranze-huelen. D'autant plus, dass déi Motiver dann natierlech och nees am Detail mussen analyséiert ginn. Mä wéi gesot, am Code pénal, do stinn och Limitten dran.

Da war d'Fro iwwert de Statut vum Personal gestallt ginn. D'Personal vun deenen aneren Institutiounen, déi un d'Chamber rattachéiert sinn, huet meeschtens e Statut, dee spezifesch ass a vum Statut du fonctionnaire oder anere Regimier op enger Rei vu Punkten ofwäicht. Déi verschidde Regimier werfen oft juristeschen Froen op. Hei ass dann decidéiert ginn, fir d'Personal an engem bekannte Regimier ze loossen, nämlech deem vum Employé de l'État, och fir esou Froen dee Moment ze evitéieren.

Dann zu der Natur vun den Enquêtes oder den Analysen. D'Regierung huet emol fir d'Éischt eben déi Direktiv an déi Dispositiounen, déi do nach érmesetze waren, tel quel esou, wéi et an der Direktiv steet, an de Gesetzestext iwwert de CET geschriwwen. Et ass awer evident, dass de CET Enquête ka maachen, déi sech dann am Kader vun der Direktiv natierlech och bewegen. Den Text seet jo, wat den Objet vun deenen Enquête soll sinn: ebe fir ze kucken, wat fir eng Hürden oder Restriktiounen dass eventuell bestinn, déi d'Rechter vun den EU-Bierger opgrond vun hirer Nationalitéit eben aschränken.

Voilà, ech mengen, ech hunn e bësselchen den Tour gemaach vun de Froen, déi nach hei gestallt gi sinn. An ech wär natierlech ganz frou, wann deen Text hei haut kéint gestëmmt ginn.

Ech soen lech Merci.

► **Plusieurs voix.** - Très bien!

► **M. Mars Di Bartolomeo, Président.** - Domat si mer um Enn vun eiser Diskussioun ukomm a mir géifen zum Vott iwwert de Projet de loi 7102 iwwergoen.

Vote sur l'ensemble du projet de loi 7102 et dispense du second vote constitutionnel

D'Ofstëmmung fänkt un. Fir d'Éischt déi perséinlech Stëmmen. D'Procuratiounen. An de Vott ass eriwuer.

Mir hunn 34-mol Jo, 3-mol Neen an 23 Abstentiounen. Domat wär de Projet ugeholl.

Ont voté oui: MM. Marc Angel, Frank Arndt, Alex Bodry, Mmes Taina Bofferdin, Tess Burton, M. Yves Cruchten, Mme Claudia Dall'Agnol, MM. Mars Di Bartolomeo, Georges Engel, Franz Fayot, Claude Haagen, Mme Cécile Hemmen et M. Roger Negri;

MM. André Bauler, Gilles Baum, Mme Simone Beissel, M. Eugène Berger, Mme Anne Brasseur (par M. André Bauler), M. Lex Delles, Mme Joëlle Elvinger, MM. Gusty Graas, Max Hahn, Alexander Kriepke, Claude Lamberty, Edy Mertens et Mme Lydie Polfer (par M. Max Hahn);

MM. Claude Adam, Gérard Anzia, Henri Kox, Mmes Josée Lorsché, Viviane Loschetter et M. Roberto Traversini;

MM. Marc Baum et David Wagner.

Ont voté non: MM. Gast Gibéryen, Fernand Kartheiser et Roy Reding.

Se sont abstenus: Mmes Diane Adehm, Sylvie Andrich-Duval, Nancy Arendt, MM. Emile Eicher, Félix Eischen, Léon Gloden, Jean-Marie Halsdorf, Mmes Martine Hansen, Françoise Hetto-Gaasch, MM. Aly Kaes, Marc Lies, Mme Martine Mergen (par M. Marcel Oberweis), M. Paul-Henri Meyers, Mme Octavie Modert, MM. Laurent Mosar, Marcel Oberweis, Gilles Roth, Marco Schank, Marc Spautz, Serge Wilmes, Claude Wiseler (par Mme Octavie Modert), Michel Wolter et Laurent Zeimet.

An ech stellen d'Fro, ob mer d'Dispens vum zweete Vott ufroen.

(Assentiment)

Merci. Dann ass dat esou decidéiert.

Mir géifen dann zum nächste Projet iwwergoen, de Projet de loi 6995 iwwert d'Schafe vun der „Opferambulanz“ oder Afferambulanz op Lëtzebuergesch. An d'Wuert huet direkt d'Rapportrice, d'Madamm Josée Lorsché.

4. 6995 - Projet de loi portant modification de la loi du 7 août 2012 portant création de l'établissement public «Laboratoire national de santé»

Rapport de la Commission juridique

► **Mme Josée Lorsché (déi gréng), rapportrice.** - Merci, Här President. Häuslecher Gewalt, Dir Dammen an Dir Hären, ass weder eng Privatsaach nach e Kavaliersdelikt. Si ass e kriminellen Akt an eng Verletzung vun de Mënschenrechter. Mat deem Projet de loi schafe mer eng wichteg Ulafstell, fir d'Rechter vun den Affer vun dëser Zort vu Gewalt ze stäerken. An

där Affer ginn et der méi wéi genuch! Dozou just e puer Zuelen.

An der Moyenne ginn et zu Lëtzebuerg 675 Fäll am Joer, wou d'Police weinst häuslecher Gewalt alarméiert gëtt. Bal 300 Fäll am Joer waren 2016 mat der Wegweisung verbonnen, dat heescht, den Täter ass fir eng Dauer vun zwou Woche bis zu dräi Méint aus der Wunneng vum Affer ecartéiert ginn an huet kee Kontakt zum Affer méi dierfen ophuelen.

Am Joer 2016 waren 12% vun den Affer mannerjäreg. Dat ware ganzer 146 Kanner a jonk Leit. 40% vun den Affer waren tëschent 25 a 50 Joer al a stellen de Gros vun den Affer duer. An 116 Fäll koum et zu der Verurteilung vun Täter. Dat heescht an anere Wieder, datt net méi wéi 17% vun den offiziell erfaassten Täter verurteilt gi sinn. Fir all déi aner Täter huet d'Gewalt géint de Partner keng gréisser Konsequenz gehat. Dat heescht, 83% vun hinne si praktesch ongeschuer dovukomm. Déi Zuele ginn ze denken! Se sinn am Rapport vun 2016 iwwert d'Violence domestique ze fannen.

Eng Zuel, déi a kengem Rapport ze fannen ass, ass awer déi, déi d'Donkelziffer beschreift. Déi Ziffer ass ganz einfach net erfaassbar. Se verstoppt sech hannert deenen offiziellen Zuelen. Dobäi handelt et sech ëm all déi Fäll vun häuslecher Gewalt, déi zu Lëtzebuerg ënnert den Dësch gekiert ginn, well vill Affer sech net trauen, de Mond opzedinn a géint den Täter virzegoen. Dobäi muss ee wëssen, datt dës Zort vu Gewalt meeschtens keen eemolegt Erlefnis ass. No der éischter Kéier trëtt se erweisenmoosse regelméisseg op a verschlémmert sech mat der Zäit.

Häuslecher Gewalt gëtt virun allem géint Fraen ausgeübt, zum Deel awer och géint Männer an zitt sech quesch duerch d'Gesellschaft, duerch all sozial Schichten an all kulturell Originnen. Déi betraffe Persounen fille sech séier an hirer Situatioun eleng gelooss, schumme sech souguer fir dat, wat se erliewen, an empfangen dobäi e Gefill vun Ohnmacht a vu Schold. Aus Angscht virum Partner, finanzieller Erpressung, der Suerg ëm d'Kanner an aus Angscht virum Gerieds an dem Getuschels vun den Noperen, der Famill an den Aarbechtskollegen hale vill Affer jorelaang de Mond, mam Resultat, datt den Täter net identifizéiert gëtt an datt en och net zur Rechenschaft gezu ka ginn.

Dës verheemlecht, et kann ee scho bal soen onheemleche Fäll stelle fir déi Betraffen e grouse Problem duer. Se si mat vill Leed a souguer Depressiounen verbonnen a riskéieren, datt d'Affer keen aneren Ausweg méi fanne wéi sech ze suicidéieren. International Studie beweisen nämlech, datt d'Relatioun tëschent Violence domestique a Suicide extrem héich ass.

Sollt d'Affer schlussendlech awer de Courage fannen, géint den Täter virzegoen, sinn d'Blessuren aus der Vergaangenheet net méi noweisbar, well se mat der Zäit verheelt sinn. Dat féiert natierlech dozou, datt déi lescht Blessuren, déi dem Affer zougefüügt gi sinn, um Geriicht oder vum Dokter als déi éischt Blessuren ugesi ginn, esou wéi wa virdrun näischt passéiert wier.

Dir Dammen an Dir Hären, fir deem déif gräifende Problem entgéintzesteieren, huet d'Regierung de Projet vun der Afferambulanz am Koalitionsaccord festgehalen an Uleennung un eis däitsch Noperen, wou dat Konzept sech scho längst bewäert huet. Op Franséisch schwätze mer vun der „Unité de documentation médico-légale“.

Deposéiert gouf dës Projet de loi de 27. Mai 2016 vum Justizminister Félix Braz, deen de Projet an enker Zesummenaarbecht mat der Chancëgläichheetsministesch Lydia Mutsch a mat anere kompetenten Instanzen entwéckelt huet.

D'Hauptmissioun vun deem neie Service besteet doran, déi kierperlech Verletzungen vum Affer ze dokumentéieren an op déi Manéier ze verhënneren, datt Beweiser mat der Zäit verluer ginn. Am Fall, wou d'Affer géint den Täter wëllt kloen zu engem spéideren Zäitpunkt, steet dës Dokumentatioun him fräi zur Verfügung an huet e rechtskräfige Charakter. D'Dokumentatioun ass gratis an erfollegt op Basis vun enger professioneller medezinnescher Bestandsopnam duerch en Dokter. Konservéiert gëtt d'Dokumentatioun am Laboratoire national de santé zu Diddeleng, dee mat deemem Projet de loi eng zousätzlech Missioun kritt.

Allerdéngs ass et net d'Personal vum LNS, mä d'Affer selwer, wat Zougërf vum senger Dokumentatioun huet an och d'Kontroll doriwwer behält. An et ass och d'Affer, dat d'Dokumentatioun zu jidder Zäit ka benotzen, fir de Beweis vu senger Verletzungen ze liwweren. D'Identitéit vum Affer gëtt no der Bestandsopnam pseudonymiséiert, dat heescht, seng Identitéit gëtt just beim éischte Kontakt mam Service

opgeholl an ass duerno bei all Traitement vun der Dokumentatioun a vun de perséinlechen Daten net méi erkennbar.

Eréischt wann et zu engem Gerichtsprozess kënnt, gëtt d'Identitéit nach eemol kontrolléiert, fir sécherzestellen, datt et sech bei der Persoun net ëm eng Verwiesselung handelt, mä ëm dat effektiivt Affer.

Ech kommen zur konkreter Prozedur, déi folgendermoossen ofleeft.

Am Projet de loi ass festgehalen ginn, datt d'Affer no der Consultatioun e sougenannten „certificat de documentation médico-légal“ ausgehändegt kritt. Dës Certificat kann op Wonsch vum Affer am LNS archivéiert ginn, fir ze verhënneren, datt en an d'Hänn vum Täter geréit an datt d'Affer dowéinst zousätzlechen Aggressiounen a Gewalttaten ausgeliewert gëtt.

Aus deemselwechte Grond kritt d'Affer och déi ganz Dokumentatioun net ausgehändegt, ausser am Fall, wou et dat ausdrécklech op eng Demande motivée hi wënscht.

Wichtig ass dobäi ze soen, datt et sech bei der Afferambulanz ëm en dezentrale Service handelt. D'Documentation médico-légale ass zwar eenzeg an eleng am LNS ënnerbruecht. Dat heescht awer net, datt d'Affer sech op Diddeleng an de Laboratoire muss deplacéieren, fir de Service an Usproch ze huelen. Et ass virgesinn, datt den LNS enk mat de Spideeler zesummeschafft an datt de Gerichtsmedezinner an dat d'Spidol kënnt, an deem d'Affer sech behandle léisst.

Dee Moment gëtt niewent der medezinnescher Bestandsopnam vum Dokter an och der néideger Behandlung gläichzäiteg eng rechtsmedezinnesch Dokumentatioun opgestallt. Dat erspuert dem Affer, datt et sech fir d'Éischt an d'Spidol an duerno och nach an den LNS muss deplacéieren, woubäi ee muss wëssen, datt Blessuren, déi scho virun hirer Dokumentatioun am Spidol behandelt géife ginn, net méi déiselwecht Envergure hunn, wéi se am Ufank ausgesinn. Bei méi lichte Blessuren ass et dem Affer fräigestallt, direkt an den LNS ze fueren, wou e Gerichtsmedezinner d'Blessuren op der Plaz direkt dokumentéiert.

Aus Sécherheetsgrënn deplacéieren d'Gerichtsmedezinner sech net an d'Wunneng vum Affer an och net an eng aner Privatwunneng. Wat d'Aarbecht vun de Gerichtsmedezinner ugeet, esou hält de Projet de loi fest, datt dës Doktere sech op d'Dokumentatioun vun de Blessuren limitéieren an op déi néideg Prelevementer, dëst op Basis vun objektiven, wëssenschaftleche Kriterien aus der Medezinn an net op Basis vun all méiglechen Interpretatiounen vum Affer respektiv vum Dokter.

Fir d'Impartialitéit vun de Gerichtsmedezinner an alle Fäll sécherzestellen, dierf d'Nogespréich mam Affer och nëmme just informativ Natur sinn an dierf sech just op d'Informatioun zu Nobetreiungsofferen a spezialiséierten Zentren bezieen. Dee Moment, wou d'Dokumentatioun bis opgestallt ass, gëtt se am LNS an engem Spezialarchiv opbewaart, getrennt vun allen anere Services.

D'Dauer vun deemem Archivage läit bei zéng Joer. Et sief, d'Affer dierf dee schréffleche Wonsch aus, deen Zäitraum ze verlängeren. D'Dokumentatioun kann awer och méi laang oprechterhale ginn, wa se fir Statistiken oder zu Zwecker vu Recherche gebraucht gëtt. An deem Fall bleift d'Identitéit vun der betraffener Persoun duerch d'Pseudonymiséierung vun de perséinlechen Date geschützt.

Léif Kolleginnen a Kollegen, och wann de Service vun der Afferambulanz net just fir d'Affer vun der häuslecher Gewalt reservéiert ass, esou gehéiert se awer ganz kloer an dee Kontext a riicht sech och just u groussjäreg Persounen. Fir mannerjäreg Persounen stinn aner Services zur Verfügung.

An deem Sënn ergänzt dës Projet de loi d'Gesetz vun 2013 iwwert d'Violence domestique a schafft en zousätzlecht a wichtegt Instrument, fir d'Rechter vun den Affer ze stäerken, esou wéi ech dat am Ufank gesot hunn. An deemselwechte Kontext gehéiert och d'Istanbul-Konventioun, vun där oft geschwat gëtt. Se wäert voraussichtlech nach dëst Joer duerch en entsprecheende Projet de loi ratifizéiert ginn.

Zum Kampf géint häuslecher Gewalt gehéiere schlussendlech och d'Berodungs- an d'Assistenzentren, déi den Affer an zum Deel souguer och den Täter zur Verfügung stinn. Beim éischten handelt et sech ëm de Service d'assistance aux victimes de violence domestique, dee scho méi laang existéiert. Dës Service bekëmmert sech net nëmme ëm d'Berodung vun de Victiminnen an ëm hir Prise en charge, mä och ëm d'Prise en charge vun hire Familljen, inklusiv de mannerjäreg Kanner, déi eben oft vu Violence domestique betraff sinn, wa se an hirem Haushalt stattfënnt.

Den zweete Service ass de Service „Riicht Eraus“ vun der Croix-Rouge. Hei geet et drëms,

den Täter eng psychologesch an therapeutesch Hëllefstellung unzibidden, an zwar souwuel de potenziellen Täter wéi och de presuméierten oder condamnéierten Täter. D'Zil vun deem Service ass, dës Persounen doran ze ënnerstëtzen, hiert Verhalen zum Positiven hin ze änneren a vun hirem gewalttätege Verhale lasszekommen. Dës Service kann op fräiwëlleger Basis consultéiert ginn. E gëtt awer obligatoresch am Fall vun engem Jugement vum Geriicht an och am Fall vun enger Expulsioun.

Elong am Joer 2016 si 453 Dossiere vum Service „Riicht Eraus“ traitéiert ginn, wat d'Envergure vun deem Problem ënnersträicht.

Ech kéim zum Schluss zu deene verschiddenen Avisen, ugefaange beim Avis vum Collège médical, deen d'Fro vum Statut vun de Gerichtsmedezinner opwerft. De Collège médical ass der Meenung, datt déi legal Basis vun der Gerichtsmedezinn zu deemem Zäitpunkt nach relativ flou ass a verweist an deem Kontext op de Projet de loi, deen d'Unerkennung vun de Berufsqualifikatiounen méi kloer wäert regelen an domat och d'Qualifikatioun an de Statut vun de Gerichtsmedezinner.

Déi national Dateschutzkommissioun hirsäits formuléiert eng Rei Recommandatiounen, wat den Traitement vun de perséinlechen Daten ugeet. Donieft ass d'CNPD och der Meenung, datt d'Biergerinnen an d'Bierger ganz gezielt a gutt iwwert d'Servicer vun der Afferambulanz mussen informéiert ginn, fir datt se hir Wierkung net verfeelt.

De Parquet vu Lëtzebuerg an dee vun Dikrech waren als effektiv Memberen un der Ausarbechtung vum Projet de loi bedeelegt an hunn doran näischt aussetzen.

Bleift nach den Avis vum Statsrot, deen d'Fro opwerft, no wéi enge Modalitéiten d'Gerichtsmedezinner mat den Dokteren zesummeschaffe sollen a wéi et mam Austausch vun den Informatiounen ausgesäit. Donieft weist de Statsrot drop hin, datt d'Unité de documentation médico-légale déi néideg Mëttele muss zur Verfügung gestallt kréien, fir allen Zorte vu Violence domestique kéine gerecht ze ginn.

E Punkt, deen an der Kommissioun méi kontrovers diskutéiert ginn ass, ass dee vun der Pflicht vun den Dokteren, mutwëlleg zougefüügt Blessuren um Kierper vun hire Patienten d'office ze denoncéieren, well se jo wëssen, datt sech dohanner e kriminellen Akt verstoppt, an doduerch eben déi gerichtlech Schrëtt anzeleeden. Well dës Obligatioun awer der Confidentialitéit vun der Consultatioun am Wee steet, schléit de Statsrot vir, déi Obligatioun aus dem Code de procédure pénale ze sträichen. Dës Kompetenz wäert dann eng aner Kéier zur Diskussioun stoen an der Kommissioun.

D'Kommissioun ass sech ënner gewëssene Reserven eens ginn, datt eng obligatoresch Denonciatioun effektiv e Risiko duerstellt. Si kann notamment dozou féieren, datt d'Affer de Service vun der Afferambulanz guer net an Usproch hält, well hiren Dossier d'office eng gerichtlech Suite ka kréien, ouni datt dat zu deemem Zäitpunkt vum Affer gewënscht ass.

Fir méi Detailler zu deene verschiddenen Avisen an zu den Aarbechte vun der Kommissioun verweisen ech op mäi schréffleche Rapport, dee méi extensiv ass wéi mäi mündleche Rapport.

Här President, am Numm vun der grénger Fraktioun begreissen ech natierlech, datt d'Afferambulanz zu Lëtzebuerg endlech Realitéit gëtt, nodeems laang drop gewaart ginn ass. A mir sinn och frou, datt d'Regierung keng Mëttele scheit, fir d'Gewalt am Stot ze bekämpfen an den Täter d'Handwierk ze leeën. Fir hir Wierksamkeet ze analyséieren, Här Minister, schloe mir vir, no een, zwee Joer eng Evaluatioun virzehuelen a méiglech Schwaachstellen ze behiewen, falls et sollt néideg sinn.

Domat ginn ech den Accord vun der grénger Fraktioun a soen lech Merci fir d'Nolauschteren.

► **Une voix.** - Très bien!

► **M. Mars Di Bartolomeo, Président.** - Merci och. An éischte Riedner ass den Här Gilles Roth.

Discussion générale

► **M. Gilles Roth (CSV).** - Merci, Här President. Ech wëll fir d'Éischt der Rapportrice, dem Josée Lorsché, villmools Merci soe fir hire schréfflechen a mündleche Rapport. Et ass richtig, mat deem Gesetzesprojet gëtt eigentlech eng laangjäreg Fuerderung agefouert, fir d'Afferambulanz no däitschem Modell zu Lëtzebuerg och an eist Gesetz ze verankeren. Den einfache Prinzip ass deen, dass eng Persoun d'Méiglechkeet kritt, wa se Affer ass vu physische Blessuren, déi hir bei enger Strofdot zou-